

Vlaams
Parlement

vergadering **C20**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 23 oktober 2019

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de bandingfactoren voor turbines – 53 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de energieprestatieregelgeving (EPB) en de primaire energiefactor – 54 (2019-2020)	6
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de stand van zaken van geothermie in de Kempen en de toekomstplannen – 62 (2019-2020)	8
VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over waterstof als energiebron – 84 (2019-2020)	13
VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de technische problemen met oplaadpunten voor budgetmeters – 137 (2019-2020)	15
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de verstrenging van het S-peil voor nieuwbouwwoningen – 160 (2019-2020)	17
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de mezensterfte ingevolge pesticidegebruik – 119 (2019-2020)	20
VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de negatieve adviezen voor het gebruik van drinkwater voor rechtstreekse consumptie in Vlaamse scholen en kinderdagverblijven – 144 (2019-2020)	24
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de ontwikkeling van kernwinkelgebieden – 177 (2019-2020)	28

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de bandingfactoren voor turbines – 53 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, dit is een vraag over de ondersteuning van de windturbines in Vlaanderen. U weet dat we sinds een aantal jaar werken met het systeem van de OT-berekeningen (onrendabele top), waarbij het Vlaams Energieagentschap (VEA) jaarlijks een herberekening uitvoert van de bandingfactoren voor nieuwe installaties voor hernieuwbare energie. De actualisaties van die berekeningen zijn opgenomen in evaluatierapporten, de OT-rapporten. Het is de energieminister die de bandingfactoren van dit rapport per ministerieel besluit valideert. De Vlaamse Regering kan afwijken van het rapport, op basis van een gemotiveerd voorstel van beslissing van diezelfde energieminister.

In het meest recente rapport van het VEA, dat van toepassing zal zijn op projecten met een startdatum vanaf 1 januari 2020, wordt de bandingfactor voor nieuwe windturbines op land met een bruto nominaal vermogen per turbine tussen 3 en 4,5 megawatt voorgesteld op 0,0834 voor projecten gefinancierd via burgerparticipatie en op 0,0821 voor de overige projecten. Dat komt neer op respectievelijk 8,09 en 7,96 euro ondersteuning per megawattuur. Voor nieuwe installaties met een bruto nominaal vermogen tussen 300 kilowatt en 3 megawatt zou de steun daarentegen uitkomen op respectievelijk 31,13 en 30,94 euro per megawattuur.

Meerdere spelers uit de sector lieten daarover een aantal verontrustende geluiden horen. De ondersteuning voor turbines met een vermogen van meer dan 3 megawatt zou onvoldoende hoog zijn om nog tot rendabele investeringen te kunnen komen. Het is dus niet zo dat de steun die wordt voorgesteld tot minder rendement leidt, maar dat er gewoon geen investeringen meer zullen zijn, althans volgens die spelers uit de sector. Een aantal gehanteerde parameters bij de berekening zouden niet representatief zijn voor de actuele turbines van die grootte in Vlaanderen. Er wordt ook gemeld dat men systematisch zou gaan kiezen voor kleinere turbines, turbines van minder dan 3 megawatt, wat uiteraard een suboptimale keuze is, maar in functie van het projectrendement noodzakelijk zou zijn.

Minister, voor Vlaanderen is dat uiteraard geen goede zaak. We hebben een heel beperkte oppervlakte voor windturbines. U hebt dat al vastgesteld, heb ik begrepen. Het aantal geschikte locaties is beperkt; de geschikte locaties moeten we dan ook proberen op een optimale manier te gebruiken. Ook ons ondersteuningssysteem moet ervoor zorgen dat dat wordt bewerkstelligd.

Minister, vandaar dus een aantal vragen. Hebt u die signalen uit de windsector ook opgevangen? Kunt u bevestigen dat de huidige steunregimes inderdaad aanleiding kunnen geven tot het plaatsen van turbines die kleiner zijn dan mogelijk vanaf 1 januari 2020?

Kunt u eventueel nader onderzoek doen naar de oorzaken van het gestelde probleem?

Kunt u de berekening van de onrendabele top eventueel aanpassen?

Zult u desgevallend van uw mogelijkheid gebruikmaken om via een besluit van de Vlaamse Regering een oplossing voor dit probleem uit te werken? Zo ja, hoe en wanneer zult u dat doen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Goeiemorgen, collega's. De berekeningen van het VEA zijn uitgevoerd conform de regelgeving die is vastgelegd in het Energiebesluit. Zoals u weet, is in het Energiebesluit onder meer de opsplitsing in twee categorieën vastgelegd: turbines tot 3 megawatt en turbines vanaf 3 megawatt. Het besluit bevat ook een methode voor het bepalen van de vollasturen, de opstalrechten en de vooropgestelde 'internal rate of return' (IRR). Voor algemene parameters zoals elektriciteitsprijzen en indexaties bepaalt het agentschap een algemene waarde, die voor alle technologieën wordt toegepast.

Uitgaande van de vastgelegde parameters voert het agentschap voor de overige parameters een marktbevraging uit van de windparken die recent in gebruik genomen zijn. De gebruikte gegevens zijn gebaseerd op reële gegevens van gerealiseerde windparken.

Tijdens de laatste marktbevraging is gebleken dat de verdeling tussen turbines kleiner dan 3 megawatt en turbines groter dan 3 megawatt respectievelijk ongeveer 46 procent versus 54 procent is. Het aandeel grotere turbines stijgt reeds verschillende jaren. De technologische ontwikkeling evolueert in de richting van grotere turbines.

Op basis van de doorrekening met de verzamelde parameters is de steunbehoefte voor 2020 ten opzichte van projecten met een startdatum in 2019 gedaald van 36 of 24 euro per megawattuur tot respectievelijk 31 euro of 8 per megawattuur. Die daling is grotendeels een gevolg van de gestegen elektriciteitskosten en, voor de turbines groter dan 3 megawattuur, door het hoger aantal vastgelegde draaiuren. De berekening van de steun gebeurt voor beide categorieën op een manier die een identieke rentabiliteit oplevert, namelijk een 'internal rate of return' van 7,5 procent. Uit de verzamelde marktgegevens blijkt dat grotere windturbines performanter zijn en minder steun behoeven dan kleine turbines om dezelfde rentabiliteit te verkrijgen.

Algemeen beschouwd, hebben beide categorieën dankzij de steun dezelfde rentabiliteit en is er geen significante reden om voor kleinere turbines te kiezen. De producenten hebben er echter belang bij in het geval van een gelijke rentabiliteit toch voor een zo groot mogelijke windturbine te kiezen. Gezien de ernstige voorbereiding die aan de bouw van een turbine voorafgaat, kiest een producent bij een gelijk rendement liever voor een groter project dan een kleiner project. In absolute cijfers zal de winst met een groter project ook groter zijn. Grote turbines zijn technologisch nieuwer en zijn in het algemeen performanter.

Ik zal de evolutie van de verdeling tussen kleine en grote turbines de komende jaren opvolgen. Indien nodig, zal ik de Vlaamse Regering aanpassingsvoorstellen voorleggen. Die turbines moeten natuurlijk ook een locatie vinden en dat is het allergrootste probleem.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Sta me toe tevreden te zijn met het laatste stukje van uw antwoord. Indien er een probleem is, wilt u ingrijpen. Ik zeg u nu echter dat er een probleem is. U hebt het gehad over wat theoretisch het juiste kader is, over de berekening van de rentabiliteit op basis van representatieve projecten en dergelijke. We moeten echter vaststellen dat in die berekening een aantal rare zaken zijn gebeurd.

Dit jaar zit de steun voor kleine turbines op 36 euro per megawattuur. Dat evolueert voor die kleine turbines op een normaal ritme naar beneden, namelijk tot 31 euro per megawattuur in 2020. Voor de grotere turbines zit het ondersteuningsniveau nu op 24 euro per megawattuur, maar dit valt terug naar 8 euro per megawattuur. De

steun wordt gedeeld door drie, maar de performantie van de turbines is op een paar weken tijd niet verdrievoudigd. In die berekening zijn een aantal niet-representatieve projecten opgenomen die een vertekend beeld van de rentabiliteit van de grotere turbines geven.

In tegenstelling tot wat u zegt, zullen we straks niet de installatie van grotere, efficiëntere en performantere turbines in Vlaanderen zien. We zullen zien dat de sector systematisch zal kiezen voor turbines kleiner dan 3 megawatt. Dit zal minder hernieuwbare energieproductie opleveren en het zal de Vlaamse belastingbetaler en de Vlaamse energieconsument meer geld kosten. Uiteindelijk zal een turbine van 2,95 megawatt opgesteld vermogen een steun van meer dan 30 euro per megawattuur genereren en zal een turbine van 3 megawatt, die slechts een klein beetje groter is, een steun van 8 euro per megawattuur opleveren. Die discrepantie is veel te groot en zal een marktverstoring met zich meebrengen.

Minister, volgens mij vergt dit geen actie die misschien volgend jaar zal komen, maar vergt dit een actie op korte termijn. U moet deze cijfers samen met het VEA en de sector evalueren en bijsturen. Zo moeten we gaan naar een normalere daling van de steun waarover geen misverstanden bestaan.

Onze fractie wil oversubsidiëring te allen tijde vermijden en wil ervoor zorgen dat de steun daalt, om op die manier de druk op de energiefactuur op termijn te verlagen. Tegelijk willen we u steunen in het bereiken van de ambitieuze doelstellingen die Vlaanderen heeft vooropgesteld rond windenergie. We vragen u daarom om onmiddellijk actie te ondernemen om de absurde situatie die hier dreigt te ontstaan, te vermijden.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Deze vraag lijkt terecht, maar lijkt ook niet al te terecht. *(Opmerkingen. Gelach)*

We discussiëren over de keuze die men maakt tussen een turbine van 2,95 of 3 megawatt waarvan u al bij voorbaat zegt dat er een probleem is. De vraag is: welk probleem is er? Het gaat over de winstoptimalisatie. Met de ene kun je duidelijk veel meer verdienen dan met de andere, maar men verdient nog altijd geld. We moeten daar toch eventjes rekening mee houden.

Trouwens, die prijsondersteuning houdt niet enkel rekening met het rendement of de kostprijs van de turbine, maar houdt onder andere ook rekening met de elektriciteitsprijzen. We weten ook dat er een probleem is met de betaling voor opstalrechten. Ik zou u eerder vragen, minister, zou het niet nuttig zijn om in volle transparantie aan het VEA te vragen om alle parameters gewoon naast elkaar te zetten, zodat we een op een kunnen zien waar het probleem zit, vooraleer te besluiten – zoals u doet, mijnheer Bothuyne – dat er een probleem is? Er hoeft niet noodzakelijk een probleem te zijn. Het probleem is nu: kan ik veel geld verdienen of kan ik geld verdienen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: We gaan dat sowieso goed monitoren. Het stadium van de oversubsidiëring zijn we nu wel voorbij en willen we niet meer opnieuw meemaken. Ik ga dat goed opvolgen.

Eerstdaags ga ik met de sectoren samenzitten. Zoals de collega zegt, moet ook het agentschap daar eens op een transparante manier naar kijken om de problematiek in de gaten te houden. Ik ga dat eerstdaags doen.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Mijnheer Gryffroy, het gaat niet over geld verdienen of veel geld verdienen, het gaat over investeren of niet investeren. We

dreigen in de situatie te komen dat er ofwel niet wordt geïnvesteerd ofwel wordt geïnvesteerd in kleine, suboptimale turbines met een hoger rendement en een hogere steun en dus een hogere impact op de energiefactuur van de Vlaming. Dat wensen wij allemaal samen te vermijden.

Ik ben blij dat de minister eerstdaags zowel met de sector als met het VEA rond de tafel gaat zitten. Het probleem moet inderdaad in alle transparantie onderzocht en bekeken worden en op die manier ook aangepakt worden. Wordt vervolgd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de energieprestatieregelgeving (EPB) en de primaire energiefactor – 54 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): De primaire energiefactor in de EPB-berekening (energieprestatie en binnenklimaat) voor nieuwbouwwoningen staat voor het omzettingsrendement vanuit de primaire energiebron. Een strikte lezing van deze methode houdt in dat grote collectieve biomassaketels aangesloten op een warmtenet slechter scoren dan kleinere, individuele biomassaketels, omdat de warmteverliezen over het net meegerekend worden voor de berekening van de equivalente primaire energiefactor. Het gevolg is dat een collectief warmtenet benadeeld wordt tegenover een individuele pelletkachel. In andere lidstaten van de Europese Unie (EU), bijvoorbeeld in Duitsland, hanteert men een gecorrigeerde primaire energiefactor waarbij hernieuwbare primaire bronnen afgetrokken worden in de berekening. Op die manier promoot men het gebruik van grotere, collectieve groenewarmtesystemen. Dat zijn systemen die wij als Vlaamse overheid met de call 'groene warmte, restwarmte, warmtenetten en biomethaan' via investeringssteun ondersteunen. De doelstelling van de hernieuwbare energie laat men dus zwaarder doorwegen dan die van de primaire energiebesparing.

Daarnaast geldt er binnen de EPB-regelgeving een minimale hernieuwbare-energieverplichting bij nieuwbouw. Bijlage V van het Energiebesluit laat alleen toe dat de energieproductie van zonneboilers en zonnepanelen wordt afgetrokken in de uiteindelijke E-peilberekening, maar niet die van biomassa, noch bij individuele stookinstallaties, noch bij die grotere collectieve systemen.

Om eenzelfde E-peil te bereiken, zijn er voor woningen aangekoppeld aan een warmtenet gevoed met groene- en restwarmte dus extra inspanningen noodzakelijk op het vlak van gebouwisolatie en/of lokale hernieuwbare-energieopwekking, in vergelijking met woningen die bijvoorbeeld met een zonneboiler worden verwarmd.

In het regeerakkoord werd een passage opgenomen die op voornoemde problematieken een antwoord lijkt te willen geven. Daarin staat te lezen: "Het regelgevend kader, de EPB-regelgeving en de call groene- en restwarmte worden geëvalueerd om een grotere stimulans te geven aan de ontwikkeling van warmtenetten gevoed met groene- en restwarmte."

Minister, het gaat hier over investeringsprojecten die vandaag in de problemen dreigen te komen bij de concrete toepassing en aansluiting bij individuele woningen. Vandaar een aantal vragen, die we hopelijk zo snel mogelijk kunnen oplossen.

Erkent u de net beschreven of geciteerde problematieken? Hebt u reeds contact gehad met spelers uit de warmtenetsector hierover? Hebt u een zicht op het aantal

projecten of aansluitingen waarbij voornoemde overwegingen spelen? Bekijkt u op dit ogenblik een uitbreiding of aanpassing van de rekenmethodiek voor externe warmtelevering? Vindt u dat nieuwbouwwoningen binnen de huidige EPB-rekenmethodiek aan minder strenge E-peileisen zouden moeten voldoen, indien ze worden aangekoppeld aan een warmtenet gevoed met groene en restwarmte, in vergelijking met een individueel systeem? Bent u, met andere woorden, een voorstander van een systeem waarbij thermische verliezen over een warmtenet gevoed met hernieuwbare bronnen niet voor een verzwarende van de E-peileis zorgen? Overweegt u een aanpassing van de regelgeving om tot een oplossing te komen voor de net geciteerde problemen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: De problematiek betreffende het inrekenen van warmtenetten op biomassa in het kader van de EPB-regelgeving is mij intussen bekend. Biomassa kan worden ingerekend als bron voor een warmtenet in het EPB en komt eveneens in aanmerking voor het aandeel hernieuwbare energie. Het Vlaams Energieagentschap (VEA) heeft al contacten gehad over de algemene problematiek met het bio-energieplatform en Warmtenetwerk Vlaanderen. Het agentschap heeft geen zicht op het aantal projecten of aansluitingen op dit moment.

In het regeerakkoord werd afgesproken dat het regelgevend kader, de EPB-regelgeving, en de call 'groene warmte, restwarmte, warmtenetten en biomethaan' zullen worden geëvalueerd om een grotere stimulans te geven aan de ontwikkeling van warmtenetten gevoed met groene en restwarmte. Momenteel wordt in het kader van een studie advies gevraagd omtrent de rekenmethode voor biomassa en warmtenetten. Die studie is gegund aan studiebureau Ingenium en de oplevering is voorzien voor eind december dit jaar. In de studie wordt ook het verder uitbreiden van de rekenmethodiek voor externe warmtelevering naar ontbrekende technieken onderzocht. Er wordt daarbij nagegaan of het wenselijk is om grote, collectieve biomassaketels anders in te rekenen dan de lokale kleinere biomassaketels. Bij deze studie worden ook de belangrijkste stakeholders betrokken.

De E-peileis is momenteel voor iedere woning dezelfde en niet afhankelijk van de manier waarop de woning wordt verwarmd. Thermische verliezen van een warmtenet zorgen niet voor een strengere E-peileis. Die is namelijk voor elke woning dezelfde. Thermische verliezen maken het verwarmingssysteem minder efficiënt, waardoor dit moet worden gecompenseerd door andere maatregelen. Het is voor mij belangrijk dat er in de rekenmethode een stimulans blijft om thermische verliezen zo veel mogelijk te beperken. Als uit de studie blijkt dat het wenselijk is om collectieve biomassaketels anders in te rekenen dan de kleine biomassaketels, zal er ook een concreet voorstel voor de rekenmethode voor biomassa en warmtenetten worden uitgerekend. De omzetting naar effectieve regelgeving zal na de oplevering van de studie gebeuren, in de loop van 2020.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor het antwoord. Er wordt heel wat gestudeerd, heb ik begrepen. Ik denk dat het belangrijk is dat een aantal zaken worden aangepast. We hebben heel wat geld uitgetrokken om investeringen uit te lokken in warmtenetten die aansluiting vinden op collectieve systemen.

Het is belangrijk dat ze effectief renderen en dat er woningen op worden aangesloten. Zo moeten we in de toekomst zo veel mogelijk Vlamingen op een efficiënte wijze van verwarming voorzien. Ik kijk al uit naar de resultaten van de studie en naar de aangepaste regelgeving.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Mijnheer Bothuyne, ik vind het goed dat we studeren en geen overhaaste beslissingen nemen. We zijn nog maar twee of drie weken verder. U moet een beetje geduld hebben. Dat komt wel in orde.

In uw vierde vraag insinueert u eigenlijk een antwoord. Ik wil de vergelijking maken met wat de heer Fransaer ooit in deze commissie heeft verklaard. Als we met diepe geothermie werken, moeten we zo veel mogelijk van die opgepompte warmte kwijt-raken. Het is dan niet belangrijk dat de huizen goed worden geïsoleerd, want we moeten die warmte kwijt-raken. Dat is de omgekeerde wereld. Volgens mij klopt het dat een woning haar E-peil moet behouden. We moeten dan zien hoe we die woning met energieproductie voeden. Dat moet bij voorkeur zo duurzaam mogelijk gebeuren, maar ik ga ermee akkoord dat we moeten nagaan hoe we de warmteverliezen in woningen moeten oplossen. We werken dan wel met een duurzame energiebron, maar dat betekent niet dat we minder moeten isoleren omdat die duurzame energiebron zich een kilometer verder bevindt. Dat is een omgekeerde wereld. Ik hoop dat dit ook uit de studie zal blijken, want anders zijn we niet logisch bezig.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik begrijp het ongeduld van de Vlaamse volksvertegenwoordigers. De studie is door de vorige minister besteld. Als de resultaten komen, moet ik die eerst bekijken en op basis daarvan de juiste beslissingen nemen. We mogen geen verkeerde beslissingen nemen. Gelieve me hiervoor te verontschuldigen en een beetje geduld te hebben.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik geef toe dat geduld niet mijn sterkste kant is en dat zal niet enkel voor mij gelden. Dat geldt ook voor veel mensen die op het terrein bezig zijn met investeringen en concrete projecten. Ik heb begrepen dat u hen bij het studiewerk wilt betrekken. Dit zal zorgen voor een draagvlak voor de resultaten van de studie. Ik ga ervan uit dat we dit eind dit jaar of begin volgend jaar opnieuw kunnen oppikken. We kunnen er dan voor zorgen dat de regelgeving aansluit op de investeringen die we ondersteunen. We zullen de eisen inzake isolatie uiteraard niet absurd verlagen. Dat is niemands bedoeling en al zeker niet de onze.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de stand van zaken van geothermie in de Kempen en de toekomstplannen – 62 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, mijn vraag om uitleg gaat over de geothermieplannen in de Kempen. Dit thema is de voorbije jaren al regelmatig aan bod gekomen in deze commissie en tijdens plenaire vergaderingen. Het is goed de vinger aan de pols te houden, want er gebeurt in de Kempen heel wat met betrekking tot geothermie.

Om onze doelstellingen inzake hernieuwbare energie te halen, zetten we vooral in op zon, wind en warmte. Wind- en zonne-energie zijn bijna Vlaams erfgoed geworden. We kunnen ons daar veel bij voorstellen. Hernieuwbare warmte vraagt echter wat meer duiding, want dat zijn we in Vlaanderen wat minder gewoon. Ik hoop dat we dit in de toekomst ook heel gewoontjes zullen vinden.

Gelukkig doen ze in de Kempen hun best om Vlaanderen van het nut van groene warmte te overtuigen. Enkele jaren geleden is in Mol een geothermische site

gestart op de Balmattsite. In het begin was dit project heel succesvol en kwamen er hoeraberichten in de media. Het is natuurlijk goed dat we mensen warm maken voor een project waar we echt in geloven. Toen werd zelfs gesteld dat het mogelijk zou zijn grote delen van de provincies Antwerpen en Limburg door middel van geothermie te verwarmen. Tot nu toe bleef het echter bij een proefproject.

Ongeveer een jaar geleden was er minder goed nieuws. Ongeveer drie kilometer onder grond is op een zogenaamde droge put gestoten en sinds november 2018 is er ook sprake van lichte trillingen. De Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) heeft steeds gesteld dat er weinig aan de hand was. Op een eerdere vraag om uitleg over dit onderwerp heeft toenmalig minister Muyters geantwoord dat een evaluatie van het project snel zou volgen.

Minister, ik dacht toen dat die evaluatie bijna een jaar later wel zou zijn gebeurd. Heeft die evaluatie ondertussen plaatsgevonden? Wie heeft geëvalueerd? Wat zijn de voornaamste conclusies?

Is de geothermische activiteit opnieuw opgestart? Zo niet, wat moet er gebeuren om de site opnieuw op te starten?

Welke instantie inspecteert de geothermische activiteiten en zorgt zo voor de naleving van de vergunningsvoorwaarden?

Op een eerdere vraag werd geantwoord dat de energiecentrale werkt. Wat is er nodig om ze nog beter te laten werken?

Als gevolg van de beperkte resultaten van de boorput van Donk werd de grote uitrol on hold gezet. Wie heeft daartoe beslist? Welke gevolgen heeft dit voor het behalen van onze doelstellingen hernieuwbare energie? Welke stappen zullen worden gezet om de verdere uitrol en de vooruitgang in die diepe geothermie verder te laten plaatsvinden?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Danen, op vraag van voormalig minister Muyters heeft VITO een audit van het project besteld bij de firma IDEA Consult. De oplevering van die audit is gepland voor de komende weken. U zult nog heel even geduld moeten oefenen. *(Opmerkingen van Johan Danen)*

De geothermiecentrale van VITO is sinds de uitval niet meer opgestart. Om opnieuw terug opgestart te worden, zullen enkele stappen moeten worden ondernomen. Zo wordt de verzekering voor schade vanaf 1 december 2019 opgetrokken van 15 naar 50 miljoen euro per schadegeval.

Is er meer duidelijkheid over het onderliggend mechanisme van bevingen in het volumegebied van de Balmattsite? VITO heeft hiervoor twee firma's aangesteld met het oog op het bekomen van een second opinion. Nu blijkt dat die twee opinies significant van elkaar afwijken. Vorige week vrijdag zouden die bedrijven aan VITO toelichten waarom er verschillende opinies en interpretaties zijn.

Conform de bijzondere omgevingsvergunningsvoorwaarde nummer 5 is op 22 oktober normaal een nieuw traffic light system voorgesteld aan het Vlaams Planbureau voor Omgeving. Een traffic light system is een soort waarschuwingssysteem op basis waarvan gepast kan worden gereageerd, bijvoorbeeld door de injectiedruk te verlagen of de centrale stil te leggen.

Eind november, begin december worden er publieke zittingen georganiseerd in Mol en Dessel. Een nieuwe opstart wordt gepland op 9 december.

De afdeling Handhaving binnen het departement Omgeving controleert of de activiteiten verlopen conform de omgevingsvergunningsvoorwaarden. Het Vlaams Planbureau voor Omgeving binnen datzelfde departement is belast met het opvolgen van de bepalingen van het decreet: type ondergrond, onder meer evalueren van verplichte rapporteringen die exploitanten moeten uitvoeren in het kader van een opsporingsvergunning.

In de periode tussen de voorlopige oplevering van de geothermiecentrale op 14 mei 2019, na het uitvoerig testen van de verschillende componenten in de periode november 2018 tot mei 2019, en het stilvallen van de centrale op 21 juni, is de centrale 46 procent van de tijd operationeel geweest. De langste periode met stabiele werking werd gerealiseerd in de periode tussen 10 juni en 21 juni 2019. De stabiele werking was enkel mogelijk dankzij het gebruik van grote pompvermogens. Dit is deels te wijten aan de hoge concentraties opgeloste gasen in het water dat wordt rondgepompt.

Er zijn tussentijds al aanpassingen uitgevoerd aan de installaties om de benodigde pompdrukken te verlagen en daarmee ook het rendement van de geothermiecentrale op te trekken.

Wat uw vijfde vraag betreft, beoogt de doelstelling uit het Vlaams Energieplan de realisatie van 594 gigawattuur geothermische warmteproductie per jaar in 2030. De centrale op de Balmattsite kan, in haar huidige ontwerp, met de drie boorputten, hiervan ongeveer 10 procent uitmaken. Concreet betekent dit de realisatie van negen nieuwe projecten in de komende tien jaar, waarvan het project door Janssen Pharmaceutica uit Beerse het eerstvolgende in de rij is. Voor andere ontwikkelingen worden momenteel reeds plannen gemaakt vanuit de private sector waardoor de doelstelling voor geothermische warmteproductie in 2030 momenteel aangehouden blijft, uiteraard in afwachting van de evaluatie van deze twee projecten.

Conform het Vlaams regeerakkoord zullen de resultaten van de twee geothermieprojecten geëvalueerd worden. Op basis van deze evaluatie zal ondersteuning worden toegekend aan nieuwe projecten. Parallel hiermee wenst de Vlaamse Regering ook in te zetten op het opstellen van warmteplannen. Deze plannen zijn voor elk lokaal bestuur van cruciaal belang om een langetermijnvisie te ontwikkelen rond de transitie naar groene warmte en koude. Deze plannen kunnen helpen om de diepe geothermie, maar ook andere vormen van groenewarmtetoepassing, de noodzakelijke 'window of opportunity' te geven. Een diepegeothermiecentrale vereist van bij de start een grote investeringskost waardoor zulke centrales onmiddellijk na de proeffase op vollast moeten kunnen opereren.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, u hebt heel wat gezegd, maar er zijn heel wat onduidelijkheden. Ik onthoud een paar dingen. De doelstellingen voor groene warmte zullen behouden blijven. Ik hoop dat dit zal lukken. Ik noteer ook dat de evaluatie snel zal worden opgeleverd.

Met mijn opmerking dat we dat in de krant zullen lezen, bedoelde ik vooral dat ik hoop dat we dat in de commissie kunnen bespreken.

Ik zou het volgende voorstel willen doen. We hebben de voorbije jaren rond zonne- en windenergie heel wat hoorzittingen gehouden en rond warmte ook al eens. Ik zou hier de komende maanden de mensen van geothermie en de mensen die met warmte bezig zijn, willen uitnodigen voor een hoorzitting om eens van gedachten te wisselen. Er is blijkbaar heel wat gebeurd de voorbije maanden. Het is belangrijk om alle commissieleden daar inzicht in te verschaffen en om van specialisten te

horen dat de doelstellingen inderdaad gehaald zullen worden, wat de problemen zijn en welke opportuniteiten in dit dossier aan de orde zijn.

Ik maak een zijsprong naar het regeerakkoord. Ik lees uit een ander Kempisch dossier dat Vlaanderen mee wil investeren in de MYRRHA-reactor (Multi-purpose Hybrid Research Reactor for High-tech Applications). Ik vind dat vreemd, want dat is een federaal project. Blijkbaar krijgt men de internationale financiering niet rond en toch staat daar dat Vlaanderen daar zeker een paar honderd miljoen in wil stoppen. Ik hoop dat ik het verkeerd gelezen heb, maar zo heb ik het begrepen.

Ik bemerk hier een zekere terughoudendheid tegenover geothermie. Ik vind natuurlijk ook dat we het geld niet langs ramen en deuren moeten buiten gooien en dat we de evaluatie moeten afwachten. Tegelijkertijd zie ik veel minder terughoudendheid tegenover dat MYRRHA-project, waarvan diverse specialisten nochtans zeggen dat het al heel veel geld gekost heeft en dat de uitkomst heel onzeker is. Bepaalde specialisten, onder andere oud-directeur van het Studiecentrum voor Kernenergie (SCK) professor Gilbert Eggermont, zeggen dat we ermee moeten stoppen, omdat we er heel veel geld in steken zonder dat het waarschijnlijk iets zal opleveren. Ik zou willen dat u daar even een beschouwing op geeft. Waarom steken we wel geld in dat MYRRHA-project, in die kernreactor en het onderzoek daarrond en waarom zijn we terughoudend inzake de plannen rond geothermie?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Voorzitter, ik wil me aansluiten om het belang, de mogelijkheden en kansen van diepe geothermie nog eens extra te onderstrepen. We hebben daar twee legislaturen terug al heel wat debatten over gevoerd. We hebben zelfs uitstappen naar het buitenland gemaakt om inderdaad te zien wat die centrales kunnen betekenen en wat de eventuele neveneffecten zijn die we in het oog moeten houden? Op welke manier kunnen we een uitrol in Vlaanderen opvolgen of effectief in gang trekken?

Minister, ik ben heel blij dat we in het regeerakkoord de doelstellingen voor diepe geothermie heel duidelijk hebben vooropgesteld en hebben behouden. Dat verplicht ons ertoe om te bekijken op welke manier we alle kansen effectief kunnen benutten.

Nu, ik begrijp heel goed dat er wat ongerustheid is over het project op de Balmattsite, als er seismografische storingen zijn. Dat heeft natuurlijk een effect op de omgeving en de burgers. Het is natuurlijk niet helemaal uit de lucht komen vallen, omdat we wisten dat dit risico's met zich meebrengt. Het is wel belangrijk om dat op een goede manier in beeld te brengen en te bekijken hoe we dat onder controle kunnen houden. We willen natuurlijk niet dat dit neveneffect zich verder zou uitbreiden. Ik begrijp dus goed dat er bij een proefproject heel goed wordt bekeken hoe dat wordt bijgestuurd en hoe het onder controle kan worden gehouden met systemen.

Minister, u zegt dat er een goede opvolging nodig is. In december hopen we dat we vooruit kunnen gaan. Momenteel lopen er twee projecten. U verwijst naar het project van Janssen Pharmaceutica en u geeft aan dat u op basis van de evaluatie bekijkt of u een verdere uitrol zult plannen. Er staan private partners klaar: ik verwijs naar HITA, dat klaarstaat met investeerders om een verdere uitrol te plannen. Ze hebben ook de nodige kennis en inzicht.

Minister, hoe moet ik de evaluatie van die twee projecten zien? Vinder er onder-tussen verdere voorbereidingen plaats met die private partners om de uitrol te plannen of staan we op de rem om onze doelstellingen te halen? Dat is een belangrijk verschil.

Als er neveneffecten zijn, moet dat worden onderzocht. Daar moeten we tijd voor nemen. Het is belangrijk om de voorbereidingen te treffen om diepe geothermie in

snelheid te kunnen houden, zeker als de investeerders klaarstaan. Het geloof en de kennis zijn aanwezig. Minister, wat is uw timing daarvoor?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp.a): Het belang van geothermie in de Kempen is zeer groot. Zeker in 2014 en 2015 was het geloof daarin zeer groot. Ik ben indertijd met een Kempische delegatie meegegaan naar Unterhaching bij München om ter plaatse na te gaan hoe een uitrol van warmtenetten en geothermiecentrales kan werken.

Minister, ik begrijp heel goed dat u de twee bestaande projecten evalueert. Als ik het regeerakkoord lees, dan heb ik daar echter een ongerust gevoel bij. We moeten de kinderziektes echt wel ernstig nemen, maar laten we er ons ook bewust over zijn dat het kinderziektes zijn. We moeten niet over een nacht ijs gaan. Laten we dat goed in de context plaatsen en laat ons proberen het gigantische potentieel dat er is, te benutten.

Hier wordt terecht verwezen naar private investeerders die op de kar willen springen, maar er zijn veel lokale besturen die ook al klaar staan. De stad Turnhout heeft al investeringen in warmtenetten gedaan met voorlopige andere warmtebronnen, maar echt met de intentie om op termijn aan te takken op geothermie.

Er is ook een project bezig met de nieuwe ziekenhuiscampus van AZ Turnhout in samenspraak met een te ontwikkelen nieuwe wijk. Daar wordt een buis extra gedimensioneerd tussen de twee om te kunnen aantakken op diepe geothermie. Het belang voor de regio, maar ook voor het behalen van onze doelstellingen in heel Vlaanderen, is echt heel groot.

Ik zal mijn bijkomende vragen in december stellen. Ik wou onder andere vragen hoe u de investeringssteun voor nieuwe projecten ziet. Ik begrijp dat dat zal volgen uit de evaluatie. Het belang van die evaluatie is zeer groot, ook omdat er voor de privé-investeerders die mee op die kar willen springen, nog altijd een groot risico is. Zeker die slechte boring heeft daar geen goed aan gedaan. Laat ons dan ook heel goed omspringen met de communicatie over die evaluatie. Dat is essentieel. Laten we daar heel omzichtig mee omspringen, om het potentieel van de toekomstige boringen niet in gevaar te brengen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): In het regeerakkoord staat dat de evaluatie niet enkel moet gebeuren over de vraag of er technische of seismologische problemen zijn. Daar moeten we uiteraard wakker voor zijn. We zijn ook bezorgd over de totale kostprijs van het hele traject.

Want je hebt niet alleen een boring; er is ook het net en er is de aansluiting. Het geheel moet worden bekeken. We hadden het bij een van de vorige vragen over warmtenetten. Dat is een cruciaal aspect, want dat warmtenet is ook een belangrijk onderdeel van de kost. In de berekening van VITO, die we tijdens de hoorzittingen bekeken, hing er daar altijd een mist over, want het was allemaal superrendabel. Ik heb toen nog aan Dirk Fransaer gevraagd of ze niet bezig waren met omgekeerd te rekenen. Het was alsof ze op een eindtotaal wilden uitkomen en daar dan staken formules in staken, opdat het groen zou kleuren. Dat is wat we doen. Ik hoop, minister, dat u daar rekening mee houdt. Als we een evaluatie hebben, moet het gaan over de totaliteit, niet alleen het technische en de leefomgeving, maar ook de kosten en de efficiëntie.

Ik vind het een beetje jammer dat de heer Danen hier het MYRRHA-project bij trekt. Als je MYRRHA googelt, is het eerste wat verschijnt dat het project nodig is

voor de technologie van radio-isotopen voor de ontwikkeling van kankerbehandelingen. Blijkbaar bent u daar dan ook tegen, mijnheer Danen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik ben op mijn domein niet bevoegd voor het MYRRHA-project. Dat wordt bekeken vanuit het domein Onderzoek en Innovatie, dat deel uitmaakt van de bevoegdheid van minister Crevits. U moet uw vraag aan haar stellen.

Voor wat betreft de evaluatie en de private projecten inzake geothermie, wil ik duidelijk zeggen dat ik sowieso de evaluatie zal afwachten. Als we bijvoorbeeld kijken naar de Balmattsite, zien we dat ze daar 3 kilometer diep hebben geboord. Het was de bedoeling om daar warmte te vinden en op te vangen. Ze hebben maar in een van die boringen warmte gevonden, terwijl het de bedoeling was om het in twee van de drie te vinden. Het gaat over veel geld. We moeten daar op een gezonde manier mee omgaan. Ik ga sowieso de evaluatie van de twee proefprojecten afwachten. Daarna zullen we bekijken wat we zullen doen met de rest.

Mevrouw Rombouts, u kunt heel kwaad zijn, maar dat is het gewone gezonde boerenverstand. Ik ga nu niet geen beloften doen aan private partners, maar ga eerst de evaluaties doen. Zo simpel is het. Het staat ook heel duidelijk in het regeerakkoord. 'First things first!'

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik voel in deze ruimte dat er nood is aan meer debat hierover. Daarom vraag ik om hierover snel hoorzittingen te organiseren. Dan kunnen we hierover snel van gedachten wisselen.

Minister, dank u voor uw antwoord. Ik vind het ook goed dat we eerst evalueren en dan beslissen. Maar ik hoor nu elementen waarvan ik vermoed dat ze niet in de huidige evaluatie zitten. Ik hoop althans van wel, maar als het niet zo zou zijn, wil ik niet nog eens een of twee jaar wachten totdat het weer eens is onderzocht. In januari werd de opdracht gegeven aan IDEA. We zijn nu bijna een jaar verder. Een jaar zou voldoende moeten zijn om te evalueren en vervolgens een beslissing te kunnen nemen.

Ik heb MYRRHA erbij betrokken als een zijsprongetje, omdat ik de terughoudendheid met betrekking tot het geothermisch project voel en de voortvarendheid met betrekking tot MYRRHA. Ik wil gewoon het verschil aangeven. Ik vind dat een vreemde evolutie. Ik zou eerder het omgekeerde verwachten, namelijk dat men eerder terughoudend is met betrekking tot MYRRHA, omdat de specialisten zeggen dat het geen oplossing is, en voortvarend met betrekking tot geothermie. Ik zal de vraag over MYRRHA aan de bevoegde minister stellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over waterstof als energiebron
– 84 (2019-2020)**

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's. Ik wil wat differentiëren. We hebben het daarnet over een mogelijkheid gehad. Mijn vraag gaat een

richting uit die iets gemakkelijker, vlotter en sneller van start zou kunnen gaan. Het gaat over een proeftuin die in Nederland op meerdere plaatsen van start is gegaan. Men gebruikt er waterstofgas voor huishelijk gebruik, zowel voor verwarming als voor de keuken. Waterstof is een energiebron die voorhanden is. Verschillende aanmaakmogelijkheden, zoals wind en zonne-energie, zijn niet altijd aanwezig wanneer we ze nodig hebben. Er is op bepaalde momenten een overproductie, waarbij gemakkelijk waterstof kan worden aangemaakt.

Dat proefproject gaat door, en mijn aandacht werd specifiek getrokken door het feit dat de technologie en de firma's die daar in Nederland bij betrokken worden, Vlaamse technologie en Vlaamse bedrijven zijn.

In welke mate is de regering op de hoogte van dit proefproject? Is enig onderzoek of ontwikkeling van deze Vlaamse firma's financieel ondersteund door Vlaanderen of een van Vlaanderens wetenschappelijke instellingen en/of universiteiten? Heeft Vlaanderen ooit aanvragen gekregen ter ondersteuning van een van deze onderzoeken? Is Vlaanderen ook betrokken geweest bij het in Nederland gerealiseerde proefproject? Is Vlaanderen betrokken bij een of ander project omtrent waterstof als huishelijke energiebron? Zo ja, welk? Zijn er wettelijke bepalingen die dit gebruik van waterstof in Vlaanderen belemmeren of zouden kunnen verhinderen? Heeft Vlaanderen keuringsnormen voor dit soort gebruik van waterstof?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Het Nederlandse proefproject is op 11 september aan bod gekomen in een reportage op de VRT – het is naar aanleiding daarvan, denk ik. Het project wordt uitgevoerd door Solenco Power. Deze technologie wordt binnenkort ook in Vlaanderen getest.

Als antwoord op uw tweede vraag kan ik u meedelen dat Vlaanderen reeds op verschillende manieren heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van deze technologie. Het bedrijf Solenco Power heeft in 2016 steun gekregen voor een kmo-project 'Solenco Powerbox' bij het toenmalige Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) – nu is dat het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO). Het ging om een ontwikkelingsproject ten bedrage van 133.047 euro. Daarnaast heeft de vorige minister van Energie in juni 2019 zes energieopslagprojecten ondersteund. Een van deze goedgekeurde projecten werd ingediend door Solenco Power. In dit project wordt hun technologie in vijf verschillende Vlaamse cases getest: een residentiële renovatie, een bijna-energieneutrale woning, een passieve woning, een appartement en een commerciële bedrijfsunit. Dat is ook de technologie die in het Nederlandse project wordt toegepast. In Vlaanderen wordt deze technologie dus in verschillende situaties en omstandigheden getest. De Vlaamse ondersteuning voor de vijf verschillende cases bedraagt in totaal 249.999 euro en de finale resultaten van dit project worden verwacht in 2021.

Vlaanderen is niet rechtstreeks betrokken geweest bij de financiering van het Nederlandse proefproject, maar aangezien een deel van het onderzoek en de ontwikkeling van die technologie met Vlaamse middelen gebeurd is, kan wel gezegd worden dat dat indirect wel zo is.

Zijn er wettelijke bepalingen die dit gebruik van waterstof in Vlaanderen belemmeren of zouden kunnen verhinderen? Op dit moment is het de Algemene Directie Energie van de FOD Economie die het initiatief genomen heeft om een grondige analyse te maken van de bevoegdheidsverdeling tussen Vlaanderen en de gewesten inzake waterstof. Eenmaal dat bepaald is, gaan wij voor ons niveau kijken welke de eventuele juridische tekortkomingen, lacunes of inconsequenties zijn. Daarnaast kan er uit het eindresultaat van het lopende project van Solenco Power geleerd worden of er momenteel in de praktijk reeds belemmeringen bestaan voor de implementatie van dergelijke waterstoftoepassingen.

De keuringsnormen voor aardgas en elektriciteit zijn federaal. Het valt te verwachten dat de keuringsnormen voor waterstof ook een federale bevoegdheid zijn.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Dank u voor uw antwoord, minister. Ik ben er zeer tevreden mee. In Nederland zijn er verschillende projecten – Rozenburg, Hoogeveen – maar ook in Engeland zijn ze daarmee bezig.

Ik heb daar ook begrepen dat er onderzoek gebeurd is naar het aardgasnet dat voor waterstof gebruikt zou kunnen worden. In Nederland is bij het onderzoek daar uitgewezen dat dat ook zo is. Is dat in België hetzelfde? Zijn de netwerken te vergelijken? Dan zou het aardgasnet hier ook voor waterstof gebruikt kunnen worden. Kan dat verder worden onderzocht?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik neem de opmerkingen mee.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Nog een extra vraag: is het mogelijk dat de commissie, indien de tijd het toelaat, ofwel in Nederland ofwel in Vlaanderen, zo'n project gaat bezoeken onder begeleiding van mensen die ons daarin wegwijs kunnen maken?

De voorzitter: We zullen op korte termijn bekijken in welke mate we kunnen tegemoetkomen aan deze en soortgelijke vragen.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de technische problemen met oplaadpunten voor budgetmeters – 137 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp.a): Sinds eind augustus zijn er technische problemen met de oplaadpunten voor de budgetmeters van Fluvius. Aanvankelijk ging het om maar liefst 10 procent van de oplaadpunten die buiten dienst waren. Dat zou liggen aan verbindingproblemen tussen de software voor de budgetmeters van Fluvius en het centrale betalingssysteem van Atos. Dat leidde tot erg vervelende situaties voor mensen die zich sowieso al in een kwetsbare situatie bevinden.

Ondanks het mislukken van het opladen, ging het geld immers wel degelijk van hun rekening. Zelfs al slaagden ze erin een ander oplaadpunt te bereiken waar geen problemen waren, dan nog waren deze mensen met financiële problemen dus twee keer het geld van hun oplaadbeurt kwijt. Dat is voor sommigen een heel grote hap uit hun budget. Dat is echt wel te betreuren. Voor wie moeite heeft om het einde van de maand te halen, komt dat heel hard aan en leidt het mogelijk tot nieuwe problemen in hun leven, om niet over – nieuwe – schulden te spreken. Veel van die mensen zitten al in de schulden, anders zouden ze geen budgetmeter hebben. Bovendien hoor ik dat de terugbetaling niet automatisch verliep; sommige mensen moesten aan Fluvius hun rekeninguittreksel bezorgen om dan pas een terugbetaling te krijgen.

Daarnaast verliep de communicatie over de defecten ook zeer moeizaam. Het was niet duidelijk, noch bij de oplaadpunten zelf, noch op de website van Fluvius, welke punten nu wel of niet werkten. Daardoor moesten mensen die beperkt zijn in hun mobiliteit,

en vaak geen eigen wagen hebben, rondrijden om toch ergens een oplaadpunt te vinden. Ook de OCMW's wijzen op een gebrekkige communicatie door Fluvius.

Op 13 september, maar liefst twee weken na de start van de problemen, zou dit zijn opgelost. Ook nadien waren er oplaadpunten met nieuwe technische problemen, waarvoor de oplossing alweer anderhalve week op zich liet wachten. Dat wil zeggen dat een aantal mensen dus al bijna een maand geen oplading hebben kunnen doen of heel moeilijk, voor hun energie of om hun energie thuis te kunnen gebruiken. Dat is vreemd in een regio als Vlaanderen. Een land als Kenia kent bijvoorbeeld al systemen waarbij je van thuis uit met een simpele sms energie kunt kopen, zelfs voor 1 euro per keer.

Minister, wanneer is het eerste technische probleem precies ontstaan? Was dat op 31 augustus of al vroeger? Wanneer was het opgelost? Klopt het dat de draagwijdte van dat probleem zo'n 10 procent van de oplaadpunten besloeg? Idem voor het tweede probleem bij de vier oplaadpunten: wanneer is dat ontstaan en wanneer werd het opgelost? Zijn er sindsdien nog problemen opgedoken?

Mocht er bij 10 procent van de gewone klanten een week lang moeilijk stroom beschikbaar zijn, dan zou heel Vlaanderen op zijn achterste poten staan. Hoe komt het dat het zo lang heeft aangesleept? Is er voldoende druk gezet vanuit Fluvius op Atos om het probleem snel op te lossen? Is er in het contract tussen Fluvius en Atos de mogelijkheid om een schadevergoeding te eisen voor de problemen? Kan die schadevergoeding dan worden doorgestort naar de mensen die problemen ondervonden hebben? Op welke manier en wanneer heeft Fluvius gecommuniceerd, zowel rechtstreeks naar de klanten met een budgetmeter als naar de locaties van de oplaadpunten en via de website? Zal er bekeken worden hoe de communicatie verbeterd kan worden bij eventuele problemen in de toekomst?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Het technische probleem is ontstaan op zaterdag 31 augustus en was opgelost op donderdag 5 september. Het probleem stelde zich niet bij 10 procent van de oplaadpunten maar bij 10 procent van de opladingen. Alle klanten konden aan alle oplaadpunten betalingen doen. 90 procent van de opladingen verliep correct. Bij 10 procent van de opladingen lukte dat laatste echter niet. Klanten bij wie een eerste poging om op te laden mislukte, konden vaak bij een tweede poging wel opladen. Aangezien de problemen zich niet voordeden op specifieke oplaadpunten en 90 procent van alle opladingen correct bleef verlopen, werd ervoor gekozen om het oplaadpuntennetwerk niet stil te leggen. Op die manier werd de impact maximaal beperkt.

Op 9 september ontstond een weliswaar zeer lokaal probleem. Bij de vervanging van defecte oplaadtoestellen bleek de software op deze nieuwe toestellen niet meer correct te werken. Alle oplaadpunten die op dat moment defect waren, konden daardoor niet worden vervangen. Tussen 9 en 24 september heeft dit probleem zich bij slechts 4 van de 450 oplaadpunten in Vlaanderen voorgedaan, voornamelijk in de steden en gemeenten Brugge, Hemiksem, Oudsbergen en Borgloon. Op 24 september heeft Atos gezorgd voor een oplossing. Vanaf dan functioneerden deze oplaadpunten opnieuw correct. De klanten die zich aandienden bij deze oplaadpunten werden verwezen naar andere oplaadpunten in de omgeving. Sindsdien zijn mij geen problemen meer gemeld.

De problemen waarmee Atos werd geconfronteerd, waren zeer uitzonderlijk. Aangezien er niet onmiddellijk een oplossing beschikbaar was, werd vanaf dinsdag 3 september een tijdelijke werkgroep opgericht met IT'ers van Atos en van de betrokken Vlaamse en Waalse netbeheerders. Dagelijks waren er twee overlegmomenten, om 10 uur en om 17 uur, om zo kort mogelijk op de bal te kunnen spelen en informatie

uit te wisselen, en samen te zoeken naar oplossingen. Donderdagnamiddag 5 september was het probleem dan opgelost. Het contract tussen Fluvius en Atos stelt dat 98 procent van het oplaadpuntennetwerk operationeel moet zijn. In beide gevallen voldeed Atos aan deze afgesproken overeenkomst.

De communicatie kan vaak beter in dergelijke crisissituaties. In de periode van 31 augustus tot 5 september werden klanten geïnformeerd via een mededeling op de Fluvius-website en via het contactcentrum De Stroomlijn van Fluvius. Daarnaast werd in die periode drie keer gecommuniceerd naar de contactpersoon van alle 450 oplaadpunten. Aangezien er geen precieze omschrijving kon worden gegeven van de locaties waar of de tijdstippen waarop zich de problemen voordeden en 90 procent van alle opladingen wel lukte, was dit geen gemakkelijke communicatie.

Ik hoop dat we in de toekomst al die problemen kunnen vermijden als we de digitale meter kunnen uitrollen, en dat is prioritair bij deze kwetsbare groepen. Het systeem zoals het nu bestaat, is eigenlijk een beetje middeleeuws als ik het zo mag zeggen. Ik ga daar in elk geval werk van maken.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp.a): Minister, ik wil me hierbij aansluiten. Ik vind het huidig systeem middeleeuws en daarover zijn we het eens. De uitrol van de digitale meters zal nog een hele tijd duren. Ik heb niet echt gehoord wat nu eigenlijk de oorzaak van het probleem is. Ik leid uit uw mimiek af dat dit moeilijk te achterhalen valt.

Dit betekent dat dit morgen opnieuw kan gebeuren en dat verontrust me wel wat. Als het nu over 10 procent van de oplading gaat, kan het morgen over 20 procent gaan. Ik wil geen panieksfeer creëren, want dat is ook niet de bedoeling, maar ik vind dit ernstig. Ik wil u dan ook vragen goed te kijken waar er effectief problemen zijn geweest en hoe we dit systeem kunnen herbekijken in afwachting van de uitrol van de digitale meters voor iedereen. Als ik het zo hoor, kan dit namelijk elk moment opnieuw gebeuren en dat willen we absoluut niet.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik wil mijn tijd en energie over alle dossiers heen vooral investeren in de uitrol van de digitale meters. Ik denk dat we daar echt werk van moeten maken, vooral ten aanzien van de kwetsbare groepen. Ik ga ervan uit dat de jongens en meisjes van Fluvius en Athos uit dit proces hebben geleerd hoe dit komt en hoe dit kan worden vermeden. Dit is hun verantwoordelijkheid. Het is natuurlijk ook geen goede reclame voor hen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de verstrenging van het S-peil voor nieuwbouwwoningen – 160 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, ik heb een vraag om uitleg over het schilpeil (S-peil) in de normering voor nieuwbouwwoningen in Vlaanderen. Na mobiliteit vormen gebouwen en woningen in Vlaanderen de grootste bron van broeikasgassen. Een van de belangrijkste hefbomen in het klimaatbeleid is dan ook de terugdringing van de emissies van woningen.

De uitdaging is groot. Tegen 2030 moet de uitstoot veroorzaakt door de verwarming van woningen bijna gehalveerd zijn ten opzichte van 2005. In 2050 zou elke Vlaamse woning een energielabel A moeten hebben. Het Vlaams regeerakkoord voorziet dan ook in een hele batterij aan ontzorgende en financieel ondersteunende maatregelen. Dat is ook nodig, want de kostprijs van renovaties of nieuwwoningen is hoog. Ik verwijs naar het debat over de woonbonus. Dit ligt bijzonder gevoelig. De eisen voor wie een nieuwbouwwoning zet, worden ook steeds strenger.

Wat normering betreft, is het energiepeil (E-peil) het bekendst, maar daarnaast is er ook het S-peil. Dat meet hoeveel energie nodig is om de temperatuur in een woning aan te houden en om een te felle afkoeling of oververhitting tegen te gaan. Voor nieuwbouwwoningen is het E-peil nu maximaal E40 en is het S-peil nu maximaal S31, maar er komt een verdere verstrenging van het E-peil tot E30 en van het S-peil tot S28. Conform de regelgeving, is die laatste verstrenging pas mogelijk na een grondige evaluatie van de huidige norm.

De keuze voor dit reductietraject is belangrijk in functie van de terugdringing van de uitstoot en van de benodigde energie voor onze woningen, maar vanuit de bouwsector horen we dat er een aantal belangrijke bezorgdheden zijn, vooral in verband met de verstrenging van het S-peil. Er worden problemen gesignaleerd op het vlak van vormefficiëntie, oververhitting en het wegnemen van de architecturale vrijheid om woningen te tekenen. Eigenlijk stelt de bouwsector zich vragen bij de kostenefficiëntie en de efficiëntie met betrekking tot de terugdringing van de broeikasgasuitstoot bij een verstrenging van het S-peil.

Het strengere S-peil dreigt vooral de nieuwbouwwoningen nog eens fors duurder te maken, voornamelijk door de nood aan bijkomende zonnewering, duurdere beglazing en duurdere isolatiematerialen. Dit is natuurlijk een belangrijke bezorgdheid, die nog eens wordt versterkt door de discussie over de woonbonus en de registratierechten. We mogen hier niet doof voor zijn.

Minister, deelt u de bezorgdheden van de bouwsector en de mensen met bouwplannen met betrekking tot de kostenefficiëntie van het maximale S-peil S28 vanaf 2021? Weegt de winst op het vlak van energiezuinigheid en energie-efficiëntie van de woning met andere woorden op ten opzichte van de extra bouwkosten die daarmee zouden worden gegenereerd? Moet die verdere verstrenging van het S-peil om die reden eventueel worden herbekeken? Er is een studie aangekondigd door uw voorganger, minister Tommelein, over de haalbaarheid en de gevolgen van dat verplichte S-peil van S28. Wanneer wordt de studie opgeleverd? Welke resultaten verwacht u en hoe zult u daarmee omgaan?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega, dank u voor uw vraag. Ik werd gisteren ook, weliswaar in het Limburgse, aangeklampt door de bouwfederatie, dus ik kan u meedelen dat ik hun bezorgdheid en uw bezorgdheid ook deel, zeker inzake de betaalbaarheid van nieuwbouwwoningen.

Uit de gemaakte analyse concludeert het agentschap dat voor de meeste onderzochte E30-pakketten voor een groot aantal woningen een S-peil van S28 werd behaald. Enkel de vrijstaande woningen en een beperkte aantal types halfopen woningen moeten hiervoor specifieke maatregelenpakketten toepassen. Als er per pakket wordt geanalyseerd, stelt het agentschap vast dat er één onderzochte woning is die in geen enkel geval aan S28 geraakt. Die woning behaalt echter ook het K40-niveau niet. Dat is de voorganger van het S-peil. Het gaat om een relatief grote vrijstaande woning met een zeer groot glasoppervlak. Enkel voor die woning zijn er ontwerpmatige aanpassingen nodig.

Wat de oververhitting betreft, benadrukt het agentschap dat het S-peil net de koelbehoefte mee in rekening brengt. Voorheen lag de focus op het beperken van de warmtevraag via de eisen op het K-peil en de netto energiebehoefte voor de verwarming, terwijl bij nieuwbouwwoningen ook de koelbehoefte een belangrijk aandeel kan vormen. Het S-peil is dus net bedoeld om de koelbehoefte verder te beperken.

Het agentschap stelde ter ondersteuning van ontwerpers een aantal streefwaarden op die leiden tot een goed S-peil. Als op één waarde slecht wordt gescoord, kan dat worden gecompenseerd door het beter te scoren bij andere aspecten. Die streefwaarden komen voor veel karakteristieken al overeen met de gemiddelde gebouwenwaardes in de EPB-databank. Op dit moment zijn er dus geen wetenschappelijke indicaties dat S28 niet haalbaar zou zijn. Mijn voorganger, Bart Tommelein, heeft inderdaad aangekondigd dat dat S28-peil verder zou worden onderzocht, op basis van werkelijk ingediende aangiftes. Aangezien het S-peil nog maar sinds 2018 werd ingevoerd, zijn er intussen echter nog maar weinig EPB-aangiftes ingediend. Het agentschap heeft in zijn ontwerpevaluatienota van juli 2019 dan ook voorgesteld om dit verder op te volgen en zo snel mogelijk deze analyses uit te voeren, om dan het eiseniveau opnieuw te evalueren. Mijn kabinet zal op korte termijn met het agentschap zijn ontwerpevaluatienota bespreken. Ik plan om begin 2020 een voorstel van beslissing omtrent de nota aan de Vlaamse Regering voor te leggen.

De voorzitter: Collega Bothuyne, alweer een vraag voor opvolging.

De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Wel, er is werkzekerheid voor deze commissie, denk ik. Minister, dank u wel daarvoor.

Dit is een belangrijk onderwerp. De kostprijs van nieuwbouwwoningen is iets dat in het publieke debat heel nadrukkelijk naar voren komt de jongste tijd, en ik denk dat dat heel terecht is. Ik ben blij dat er al analyses zijn gemaakt. Ik twijfel er niet aan dat het S-peil nuttig is op zich als norm. De vraag is of de verstrenging nuttig is. Ik begrijp ook dat u zegt dat dat technisch haalbaar is. De vraag is: is het financieel haalbaar, en is de milieuwinst die we boeken met de verstrenging nog van dien aard dat de extra investering die er toch hoe dan ook nodig is om dat te bereiken, de moeite waard is? Dat is het soort evaluatie dat ik dan van u verwacht tegen begin 2020 om tot een goede beslissing te komen.

Ik denk dat we aandacht moeten hebben voor de prijsevolutie van nieuwbouw. Nieuwbouwwoningen zijn per definitie de meest performante woningen. Maar als we ze uit de markt gaan prijzen, dan gaan we ook zaken bewerkstelligen die onwenselijk zijn.

Minister, ik vraag dat u een grondige evaluatie doet, vooral van de financiële en maatschappelijke baten en kosten van die verdere verstrenging van het E-peil en niet alleen van de technische mogelijkheid om het te realiseren.

U verwijst naar een analyse die is gemaakt door het Vlaams Energieagentschap (VEA). Kunt u die ter beschikking stellen van de commissie zodat we een zicht krijgen op wat daar is voorzien?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Het is een nuttige vraag. Ik vraag me af of het niet interessant kan zijn om bijkomend te onderzoeken of een dergelijk maximaal S-peil niet kan worden gebruikt per bouwtypologie. De bouwheer beslist niet of je in een open bebouwing, een halfopen bebouwing of in een appartementsgebouw

gaat wonen. Je bent gebonden aan een aantal voorwaarden die de gemeente oplegt. Maar dat bepaalt eventueel wat technisch mogelijk is. Kan het mee onderzocht worden of we per gebouwtypologie een maximaal S-peil kunnen bepalen waardoor je wel met verschillende normeringen zit, maar we iets meer de realiteit kunnen benaderen?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, dank u voor het antwoord. Wat aangegeven wordt, is wel correct. Ik denk dat we er eerder moeten naar streven om die verplichting deels los te laten. De efficiëntie van een E-peil van 30 en een S-peil van 28 is minimaal. Destijds is aangegeven dat het kosten-batenevenwicht ongeveer rond een peil van 60-65 ligt. We zitten daar dan een heel stuk onder. Als men eventueel de verplichting zou leggen op dat getal, dan zou ik daar nog mee kunnen leven. Vanmorgen hoorde ik nog op Radio 1 dat als men tegemoet wil komen aan de kleinere woningen, van 100.000 tot 150.000 euro, en als je dat peil handhaaft, dat dit dan gewoon niet haalbaar is. Voor de mensen die hier zitten, is dat financieel haalbaar, maar voor de gewone burger is dat gewoon niet haalbaar. De vraagsteller geeft aan dat dat voor het klimaat is. Dat mag hij denken, maar ik denk dat het eerder voor de burgers zelf is om de vaste kosten, die dan naderhand aan de woning vasthangen, te verlagen en zo efficiënt mogelijk te houden voor onze bevolking. Ik denk dat daar de aandacht naartoe moet. Als je dan een bepaalde norm aangeeft die vrij efficiënt kan worden toegepast, tot daaraan toe. Dat men dan ook nog eventueel wat sleutelt aan de btw van die materialen – maar dat is een federale bevoegdheid – tot daar aan toe. Maar ik pleit er eerder voor om die verplichting van die strengere norm los te laten.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik kan alleen maar zeggen dat ik het meeneem in de evaluatie. Ik deel ook de bezorgdheden die hier zijn geuit. Ik zal een goed evenwicht moeten zoeken tussen enerzijds de klimaatdoelstellingen halen en anderzijds de betaalbaarheid garanderen voor mensen die een woning kopen of renoveren. Dat zal een evenwichtsoefening zijn die ik in die nota zal moeten meenemen.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik wil de minister bedanken voor haar zeer genuanceerde houding. Enerzijds, anderzijds, het klinkt zeer goed, minister. De bezorgdheid voor de portemonnee van de Vlaming moet samengaan met de ambities voor het klimaat.

In dezen lijkt een verstrenging van het S-peil mij discutabel te zijn. Ik kijk uit naar de evaluatie en analyse die, zo veronderstel ik, worden ter beschikking gesteld via de commissie. We gaan dan ongetwijfeld het debat verder zetten op basis daarvan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de mezensterfte ingevolge pesticidegebruik – 119 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, ik heb een vraag over recent onderzoek dat gebeurd is door de Vereniging voor Ecologisch Leven en

Tuinieren (Velt) en de vzw Vogelbescherming Vlaanderen, waarin bevestigd wordt wat we allemaal weten, namelijk dat er nog veel te veel sproeimiddelen, en zelfs historische bestrijdingsmiddelen, gebruikt worden.

Deze keer gaat het onderzoek over dode mezen. Ik heb de cijfers in mijn vraag opgenomen. Tussen eind maart en midden juni zijn er in Brussel en Vlaanderen niet minder dan 4516 dode mezenjongen in nesten gemeld. Er werden 95 nesten met dode mezen geanalyseerd, die gemeld zijn door burgers uit heel Vlaanderen. Bij meer dan 90 procent van de nesten werden effectief bestrijdingsmiddelen aangetroffen, meestal zelfs een combinatie ervan? Er zijn zelfs bestrijdingsmiddelen die officieel al een hele tijd verboden zijn, onder andere het bekende dichloordifenyldichloorethaan (DDT).

Minister, ik neem aan dat u deze cijfers kent en er akte van genomen hebt. Bent u van plan om specifieke maatregelen te nemen op basis van deze studie? Hebt u ideeën en suggesties over een globaal een gecoördineerd beleid rond de aanpak van pesticiden? Dan heb ik het zowel over het gebruik door professionele gebruikers als door privépersonen. Bent u van plan om hierop een effectieve handhaving toe te passen? Ik heb me voorgenomen om die vraag op het einde van elke vraag te stellen. We zien dat er een zeer uitgebreid luik van justitie en handhaving op uw voorstel in het Vlaamse regeerakkoord staat. Persoonlijk vind ik dat een heel goede zaak. 'First things first', lijkt mij. Dat wil zeggen dat we in Vlaanderen voor onze eigen bevoegdheden eerst een serieuze handhaving moeten organiseren.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Vandenhove, dank u om mij op de studie te wijzen. Ik heb ze inderdaad grondig doorgenomen. Het zijn schattige vogeltjes.

Intussen ken ik de cijfers. In nesten uit tuinen werden in totaal 36 verschillende pesticiden aangetroffen. In slechts 4 procent van de tuinnesten werden er geen pesticiden gevonden. In 53 procent werd er uitsluitend DDT aangetroffen. In 43 procent van de nesten werden ook andere pesticiden aangetroffen. In mezennesten uit bossen werden er in 4 van de 7 nesten pesticiden vastgesteld. Het betrof hier uitsluitend DDT.

Ik vind het zelf een waardevolle verkennende studie waaruit blijkt dat een groot aantal jonge vogeltjes in contact komt met pesticiden. De bevindingen roepen de nodige vragen op, zonder dat deze op basis van het gevoerde onderzoek beantwoord kunnen worden. De studie kan ook geen uitspraken doen over vanwaar de pesticiden afkomstig zijn en of er verband is met de bestrijding van de buxusmot. Daarom denk ik dat verder onderzoek aangewezen is. Ik zal het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) vragen om na te gaan hoe en wie dit onderzoek het best kan doen.

De Vlaamse overheid sensibiliseert sinds 2004 actief rond pesticidevrij tuinieren. Ik verwijs naar de verschillende websites, maar blijkbaar is dat niet voldoende. Tevens wil ik ook de aandacht van de tuinarchitecten en tuinaannemers vestigen op het belang van een goed tuinontwerp om het gebruik van bestrijdingsmiddelen te minimaliseren. Het instrument dat hiervoor bestaat, is de pesticidetoets. Ik ga dit eerstdaags aan INBO vragen en ook aan de andere stakeholders.

Wat betreft uw vraag over een globaal en gecoördineerd beleid rond pesticiden, verwijs ik naar het globaal beleid rond pesticiden dat al geruime tijd bestaat. Om de vijf jaar wordt het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidegebruik opgemaakt. Het tweede Vlaams Actieplan maakt ook deel uit van het Nationaal Actie Plan d'Action National (NAPAN) om pesticiden te reduceren en loopt over de periode 2018 tot 2022. Dit plan bevat zowel acties specifiek gericht naar de landbouwsector, als acties om het water te beschermen, als acties rond productbeleid. Op

donderdag 17 oktober was er het jaarlijks Vlaams stakeholdersoverleg rond duurzaam pesticidegebruik en nu donderdag komt de adviesraad van het NAPAN Pesticidereductie samen. Ik zal ook daar de problematiek naar aanleiding van de studie van Velt onder de aandacht brengen.

In het verleden is er een verbod ingevoerd op het gebruik van de werkzame stof glyfosaat door particulieren. De federale overheid zorgde er ook voor dat particulieren geen producten op basis van glyfosaat meer kunnen kopen. De afgebakende zones voor grondwaterwinning voor de productie van drinkwater kunnen we gebruiksbepkeringen opleggen voor specifieke werkzame stoffen. Vanuit de milieuwetgeving willen we het water beschermen en voor de volksgezondheid willen we ook de kwetsbare groepen beschermen. Die principes zijn ook opgenomen in het decreet en het besluit houdende duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest. Voor openbare diensten is er zo sinds 2015 een verbod om pesticiden te gebruiken. Voor niet-land- en tuinbouwactiviteiten is er een verbod van zes meter langs water en in de specifieke beschermingszones grondwater, waar ik het daarnet al over had. Het decreet en het besluit dateren van 2013. Ik wil in overleg wel met mijn administratie bekijken welke volgende stappen we nu kunnen zetten om binnen mijn bevoegdheden het pesticidegebruik verder te laten dalen. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) gaf aan dat ze een evaluatie en een voorstel zal uitwerken, dat ik dan ook aan de commissie wil meegeven.

Hoe sta ik tegenover een eventuele inperking voor land- en tuinbouwers voor gewasbescherming? Het gebruik van pesticiden voor landbouw valt onder de bevoegdheid van de minister van Landbouw, dus ik ga mij daar niet aan wagen. Gelieve uw vraag aan de bevoegde minister te stellen.

Zal de handhaving eindelijk gebeuren? In die zin ben ik blij dat ik inderdaad bevoegd ben voor handhaving – niet alleen hiervoor, maar ook voor andere bevoegdheden in mijn portefeuille. Ik ga er als minister wel van uit dat openbare besturen de wetgeving naleven. Het is misschien een beetje naïef, maar ik vind wel dat ik daarvan mag uitgaan. De handhaving op het besluit houdende duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest is verankerd in het Milieuhandhavingsdecreet. De lokale toezichthouders hebben daarin de meeste handhavingsmandaten, maar daarnaast ook de natuur- en bosinspectie. Zoals u weet, willen we een innovatief risico-gebaseerd handhavingsbeleid op poten zetten. Ik zal erover waken dat de handhaving van het besluit volwaardig wordt meegenomen wanneer ik deze nieuwe aanpak zal opzetten.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp-a): Ik onthoud vooral één evaluatie van het decreet van 2013, met betrokkenheid van de VMM. Dat is een heel belangrijke aangelegenheid. We zullen wel de kans krijgen om daarop terug te komen in deze commissie. Dat is dringend noodzakelijk, denk ik. Of het nu een kleinschalig of grootschalig onderzoek is, zoals dit van Natuurpunt en Vogelbescherming Vlaanderen, de resultaten gaan eigenlijk altijd in de slechte richting.

Ik ben blij dat er een uitgebreid luik over de handhaving in het regeerakkoord staat. Ik ga nu bekijken wat er daarvan in de praktijk zal gebeuren. Handhaving kan immers alleen maar gebeuren met meer middelen en vooral met meer mensen. Ik denk dus dat de regering daarin keuzes zal moeten maken. Alleen als mensen op het terrein ingeschakeld worden en zaken 'gecontroleerd' kunnen worden, zullen we dingen kunnen handhaven. Ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Minister, u sprak over de lokale besturen en u zei dat u misschien naïef bent om daarvan uit te gaan. Ik denk niet dat u naïef bent. Ik denk

dat de meeste lokale besturen dat vandaag zonder pesticiden doen. Misschien kan Vlaanderen daarin in de toekomst een rol spelen. Werken zonder pesticiden betekent ook dat ons openbaar groen er in de toekomst anders uit zal zien. Ik stel vast dat dat vandaag moeilijk aan de burger uitlegbaar is. Met de pesticiden zullen we niet meer de mooie groene kortgemaaide grasperkjes hebben zoals we die hadden in het verleden. We zullen naar een andere inrichting van ons openbaar groen moeten gaan. Vlaanderen kan op dat vlak in de toekomst misschien ook nog een rol spelen, door daarover te sensibiliseren.

Evenzo als het gaat over de pesticiden. De pesticiden die vandaag nog in de handel verkrijgbaar zijn, zijn al vrij beperkt. Voor de landbouwsector is dat vrij strikt geregeld, ook voor wat betreft het inleveren van oude sproeistoffen. We zouden wel eens verbaasd kunnen staan als we zouden weten hoeveel pesticiden uit het verleden er nog op de schappen staan bij hobbytuinders, bij private mensen enzovoort. Misschien moeten wij die mensen sensibiliseren om die middelen binnen te brengen, zodat ze ook niet meer worden gebruikt.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Particulier gebruik van pesticiden is hier een grote boosdoener. Ik zal niet zeggen 'de' grote boosdoener, het zal wellicht complexer zijn. Hierin kunnen de lokale besturen een sterke partner zijn: in het sensibiliseren en uitleggen en telkens opnieuw verduidelijken waarom het gebruik van pesticiden een slechte keuze is, een keuze die niet zou mogen worden gemaakt, en al helemaal niet door de particulier.

Daarnaast moeten we beseffen dat handhaving uiteraard een belangrijk element is. De minister wees daarop, en ook op de mogelijkheden die daar bestaan. Maar laat ons wel wezen: we zullen natuurlijk nooit elke tuin, elk tuinhuisje, elk schuilhokje, elk wat dan ook in een particuliere tuin kunnen controleren op verboden producten.

Op basis van een studie die nu voorligt, valt enkel DDT onder de verboden pesticiden. Het gebruik van de andere is op dit ogenblik nog toegelaten. We moeten bijkomend onderzoek afwachten om te weten of de oorzaak-gevolgrelatie vast te stellen is. De minister heeft daar ook op gewezen. We hebben vastgesteld dat in te veel dode mezen dodelijke pesticideresten zijn gevonden. Daarmee is het oorzakelijk verband nog niet onomstotelijk bewezen, en zeker niet de mate waarin. Bijkomend onderzoek is aangewezen. Het INBO is de partner om uit te klaren wie dat het best kan doen. Dat is de juiste keuze.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik heb, vanuit de stad Gent, heel wat ervaring met beheer zonder bestrijdingsmiddelen. Wij zijn daar al jaren mee bezig. Dat is niet zonder slag of stoot gegaan, maar het is zeker gelukt. Dat is een succesverhaal. Mijnheer Ceyssens, ik vul u even aan: wij hebben het groenbeheer compleet omgevormd naar een natuurvriendelijker groenbeheer. Dat lukt perfect. Je kunt de bevolking daarvoor sensibiliseren.

In de andere lokale besturen en vooral in de private tuinen zie ik dat daar nog heel veel werk aan de winkel is. We zien niet alleen producten op de schappen van de mensen, maar ook in de aannemerij worden heel veel producten gebruikt, in opdracht van. We moeten in die sector nog zwaar sensibiliseren, om ervoor te zorgen dat er ook in de private tuinen minder producten worden gebruikt, niet alleen door de mensen zelf maar ook door de aannemerij. We moeten daar echt hard voor rijden. Als we die niet meekrijgen, zullen we studies blijven krijgen waaruit blijkt dat vogels en andere dieren sterven door het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Daar ligt een grote opdracht voor ons.

Ik geloof ook wel dat de lokale besturen het op hun eigen grondgebied goed proberen te doen, maar op de private gronden is er nog heel veel werk, hebben we de sector nog niet mee, en moeten we werken met positieve voorbeelden. Vanuit de politiek moeten we die positieve voorbeelden tonen en niet de mensen opruien tegen ecologische groenbeheer.

Minister, wat natuurinspectie betreft, spreek ik ook uit ervaring. In de vorige commissievergadering hoorden we dat u bereid bent om die uit te breiden om ervoor te zorgen dat, wat we aan regels afspreken, ook wordt toegepast. Als je de natuurinspectie oproept om vast te stellen dat er bestrijdingsmiddelen worden gebruikt, dan komen ze daar niet op af. Dat is omdat ze met te weinig mensen zijn, maar ook omdat ze dat heel moeilijk kunnen vaststellen.

Dat is dus een probleem en dat moeten we echt aanpakken. We moeten methodieken vinden om effectief te kunnen verbaliseren, want er wordt nog heel veel gebruikt op ideale wijze. Dus niet alleen uitbreiden, maar ook zorgen dat voor dat soort vragen de natuurinspectie langskomt. En we moeten de lokale besturen ondersteunen, zodat zij kunnen vaststellen dat er zaken worden gebruikt door particulieren, ook op het openbaar domein. Dat stellen we ook altijd vast.

Er is dus nog heel wat werk aan de winkel om te zorgen dat het pesticidegebruik in Vlaanderen, niet alleen op het openbaar domein, maar ook op het privédomein achteruit gaat. Alleen dan zullen we kunnen voorkomen dat de impact van die pesticiden op onze flora en fauna kan worden teruggedrongen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Verschillende volksvertegenwoordigers hebben allerlei suggesties gedaan die een voor een ook allemaal waardevol zijn. Ik zal sowieso werken op de drie assen, maar ik moet nog bekijken hoe ik dat zal doen. We moeten echt wel inzetten op de mentaliteitswijziging. Dat is het belangrijkste. We hebben daar wel twee websites voor, maar de mensen kijken daar niet naar. We moeten voor een shokeffect zorgen via een sensibiliseringscampagne. Ik wil wel nagaan hoe we dat kunnen doen, hoe we dat heel duidelijk kunnen maken. Bijvoorbeeld, je gebruikt die pesticide en je krijgt dit. We moeten vooral daarop werken.

De tweede as is uitzoeken welke aanpassingen er in het decreet nog nodig zijn. Het sluitstuk is dan de handhaving. We zijn nu aan het bekijken hoe we dat op poten gaan zetten binnen mijn bevoegdheid. Daar zal dan ook de nodige aandacht aan worden besteed.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Veel aandacht voor mijn vraag om uitleg, en dat verdiende ik ook, want ik heb zo lang moeten wachten. *(Gelach)*

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de negatieve adviezen voor het gebruik van drinkwater voor rechtstreekse consumptie in Vlaamse scholen en kinderdagverblijven – 144 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp.a): Minister, deze zomer was er veel te doen over drie Brusselse politiegebouwen waar te hoge loodwaarden in de leidingen werden vastgesteld. Het was natuurlijk komkommertijd, maar het is heel uitgebreid in de media gekomen.

Naar aanleiding daarvan heeft voormalig parlementslid Rob Beenders mij erop attent gemaakt dat hij daar eind 2018 een actuele vraag over heeft gesteld aan toenmalig minister Schauvliege.

Die antwoordde toen dat er tien scholen waren die een tijdelijk verbod op directe waterconsumptie hadden opgelegd gekregen nadat er te hoge loodwaarden in de leidingen waren vastgesteld. Toenmalig minister Schauvliege beloofde actie te ondernemen en zou onder meer een overleg organiseren tussen het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) en de betrokken scholen.

Naar aanleiding van de problematiek in het Brusselse heb ik een schriftelijke vraag ingediend aan toenmalig minister Van den Heuvel om na te gaan hoe de situatie nu in Vlaanderen is. Daaruit bleek helaas dat er niet echt een vooruitgang was, integendeel. In 2018 kregen vijftien publieke gebouwen die gericht zijn op jonge kinderen het advies om geen drinkwater meer te gebruiken voor directe consumptie.

Minister, u hebt bovendien aangegeven dat een aantal acties zijn opgezet. Er is de ondertekening van een verklaring op eer door de betrokken instellingen, waarin ze hebben verklaard de nodige herstelmaatregelen te zullen uitvoeren. De preventieadviseurs van de verschillende scholengroepen hebben toelichtingen gegeven aan werkgroepen. Het door voormalig minister Schauvliege beloofde overleg tussen AGION en de betrokken scholen heeft echter niet plaatsgevonden. Dit baart me zorgen. Zeker als het gaat om publieke gebouwen waar kleine kinderen zijn, zou het drinkwater van goede kwaliteit moeten zijn.

U hebt in uw communicatie al verwezen naar het nieuw rapport van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) over de drinkwaterkwaliteit dat er een van de komende weken aankomt. Vorig jaar is uit dat rapport gebleken dat het drinkwater in Vlaanderen over het algemeen zeer goed is, maar dit is toch een aandachtspunt dat we heel ernstig moeten nemen. Ik weet dat de kinderen in de school van mijn zoontje de boodschap krijgen zo veel mogelijk met hun beker drinkwater van de kraan te drinken. Het is dan ook essentieel dat het water kwaliteitsvol is, vooral in scholen en in gebouwen met kleine kinderen.

Minister, op welke wijze zult u de effectieve uitvoering van de beloofde herstelmaatregelen opvolgen? Zijn alle vijftien overheidsgebouwen waarvan sprake ondertussen in orde? Hoeveel negatieve adviezen voor het gebruik van drinkwater voor directe consumptie zijn in 2019 al verstrekt? Welke maatregelen zult u treffen om te verzekeren dat deze problematiek in 2020 volledig van de baan zal zijn?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: De opvolging van de kwaliteit van ons drinkwater is zeer belangrijk, want meer en meer Vlamingen drinken kraantjeswater. We zouden dat eigenlijk iets meer moeten stimuleren, want we zouden water uit plastic bekertjes op termijn door gewoon kraantjeswater moeten vervangen.

Mijnheer Anaf, we moeten natuurlijk belang hechten aan een zeer kwetsbare doelgroep en we moeten zeker de kleine kindjes en schoolkinderen beschermen. U hebt daarnet naar het verslag over de kwaliteit van het drinkwater verwezen. Ik kan melden dat dit verslag vandaag wordt gepubliceerd. Misschien is dat deze ochtend al gebeurd. Algemeen beschouwd, geven de resultaten van de jaarlijkse controle aan de kraan aan dat de kwaliteit van het drinkwater in Vlaanderen in zeer grote mate voldoet aan de hoge kwaliteitseisen die we terecht stellen.

Een verhoogde aandacht voor lood in het drinkwater blijft echter nodig in Vlaanderen. Dit geldt voor de publieke gebouwen en zeker voor de publieke gebouwen waar jonge kinderen aan water worden blootgesteld, zoals kinderopvang en basisonderwijs. Dit

brengt me bij de vraag op welke wijze ik de effectieve uitvoering van de beloofde herstelmaatregelen zal opvolgen.

Om ervoor te zorgen dat ons drinkwater gezond is, moet iedereen natuurlijk zijn verantwoordelijkheid opnemen. De waterbedrijven moeten de kwaliteit van het drinkwater tot aan de watermeter verzekeren. Achter de watermeter is de eigenaar van de binneninstallatie verantwoordelijk. De drinkwaterbedrijven controleren regelmatig de kwaliteit van het water in publieke gebouwen, waaronder scholen. Ze hebben de verplichting de eigenaar goed te informeren over eventuele maatregelen die moeten worden genomen. Als in het water te veel lood wordt vastgesteld, is het de verantwoordelijkheid van de gebouwbeheerder ervoor te zorgen dat de mensen in zijn gebouw niet meer aan lood in het drinkwater worden blootgesteld.

Mijnheer Anaf, zoals u in uw vraag hebt vermeld, hebben de betrokken gebouwbeheerders een verklaring op eer ondertekend waarin ze stellen de nodige herstelmaatregelen te zullen uitvoeren. Indien de gebouwbeheerders geen dergelijke verklaringen bezorgen, contacteert het agentschap Zorg en Gezondheid actief de scholen.

Om de scholen te ondersteunen bij het nemen van maatregelen, bezorgt het Departement Onderwijs en Vorming de preventieadviseurs van de verschillende koepels bovendien de adviezen met betrekking tot herstelmaatregelen.

Op dinsdag 15 oktober was er zo'n overleg tussen vertegenwoordigers van Onderwijs, dossierbehandelaars Gezondheidsbeleid en Welzijn op het Werk en toezichthouders drinkwater van de VMM en het agentschap Zorg en Gezondheid. Het voorname punt op de agenda was de door u aangehaalde problematiek inzake lood in het water.

Zijn alle vijftien Vlaamse overheidsgebouwen waarvan sprake intussen in orde? Voor alle duidelijkheid: de vijftien gebouwen zijn geen overheidsgebouwen, maar scholen waar jonge kinderen komen. Zoals mijn voorganger Koen Van den Heuvel in zijn antwoord aangaf, ondertekenden de betrokken scholen een verklaring op eer dat ze de nodige maatregelen zullen uitvoeren en vooral dat ze maatregelen nemen om een eventuele blootstelling aan lood via water te stoppen. Die verklaringen zijn opgestuurd naar de VMM. Ik moet ervan uitgaan dat deze mensen die verklaring op eer hebben afgelegd en niet zomaar.

Ik wil benadrukken dat het hier telkens gaat over een verklaring op eer van een beheerder van een gebouw met een publiek karakter, die nog conform de gemaakte afspraken van eigen interne preventiewerking werd of wordt benaderd. Ik zal het in dezen ook zelf opvolgen. Ik zal onze diensten vragen om te bekijken – we moeten daar misschien niet op wachten – of de maatregelen die ze moeten nemen ook effectief worden genomen. We moeten ook nagaan of dat een bepaald effect heeft in het water. Dat is belangrijk.

Hoeveel negatieve adviezen voor het gebruik van drinkwater voor directe consumptie werden reeds opgelegd in 2019? Uit het rapport 'Kwaliteit van het drinkwater – 2018' blijkt dat er in 2018 aan veertien publieke gebouwen gericht op kinderen het advies werd gegeven dat het water niet geschikt is voor consumptie. Daarnaast vroeg ik ook de cijfers op van 2019. Hieruit blijkt dat in vijf publieke gebouwen gericht op kinderen het advies gegeven is dat dat water niet geschikt is voor menselijke consumptie.

Welke maatregelen zullen we treffen om te verzekeren dat deze problematiek in 2020 volledig van de baan is? Zoals gezegd, zullen we die veertien gebouwen verder opvolgen. Lood in drinkwater is een belangrijke problematiek. De afgelopen jaren werden er stappen gezet om dit probleem aan te pakken. Zo hebben de drinkwaterbedrijven de afgelopen jaren hard geïnvesteerd om de oude loden aansluitingen naar de gebouwen te vervangen. Dat werk is intussen voor meer dan 99 procent af. Het is belangrijk om dat mee te delen.

We stellen ook vast dat er daar nog werk aan de winkel is, vooral binnen de gebouwen. Het huidige loodactieplan loopt eind dit jaar af. Ik geef mijn administratie de opdracht om zo snel mogelijk een derde loodactieplan op te stellen, waarbij we maximaal lessen trekken uit de ervaringen van de afgelopen jaren en concrete pakketten aan maatregelen uitwerken met prioriteit – dat wil ik onderstrepen – voor de bescherming van de kwetsbare doelgroepen. Daarbij zullen we maximaal inzetten op samenwerking met de betrokken actoren, zodat we daar kunnen rekenen op draagvlak om het plan vervolgens mee uit te voeren.

Een eerste schets van het plan kan door de administratie worden uitgewerkt tegen begin december. Die schets kan dan met ons en met de relevante actoren worden besproken, zodat we in het voorjaar 2020 met een definitief plan kunnen komen.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp.a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is in elk geval fijn om te horen dat u de problematiek ernstig neemt en dat u het met mij eens bent dat we absoluut moeten vermijden dat er nog problemen zijn in de toekomst, maar ik moet eerlijk zeggen dat uw antwoord mijn ongerustheid helemaal niet wegneemt.

Ik vind het op zich goed dat gebouwenbeheerders worden geresponsabiliseerd. Het maakt mij niet uit wie het oplost, maar het gaat wel om publieke gebouwen van de Vlaamse overheid. Laat ons, binnen de overheid, de zwartepiet niet naar elkaar doorspelen, want daar is niemand bij gebaat. Daarom vind ik het ook zo jammer dat het overleg met AGION niet heeft plaatsgevonden. Dat is immers dé instantie die er mee voor zou kunnen zorgen dat het binnen de scholen veel ernstiger wordt opgenomen.

Het is fijn dat er op 15 oktober overleg is geweest en dat de problematiek er het belangrijkste punt was. Een verklaring op eer geeft me ook niet echt het goede dat alles nu is opgelost. Ik heb eigenlijk geen antwoord gekregen op de vraag of het effectief is opgelost in die overheidsgebouwen of niet. Een verklaring op eer dat het zal worden opgelost, is voor mij zeer onvoldoende.

Ik begrijp dat er begin december een soort 'draft' van een plan zal komen. Ik zal in elk geval deze materie blijven opvolgen en hierover opnieuw een vraag stellen. In 2019 zijn er vijf die een verbod hebben gekregen, maar ik vrees dat we het aan dit tempo niet zullen oplossen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik sluit me aan bij de bezorgdheden van mijn collega. Minister, aanvullend zou ik willen vragen of we het probleem goed in kaart hebben gebracht. Vorig jaar is er in de plenaire vergaderingen een discussie geweest, onder andere met gewezen collega De Meyer, over loden leidingen in scholen. Toen zei de minister dat men eigenlijk niet veel wist van wat scholen in hun gebouwen doen en dat hij zou proberen om het in kaart te brengen. Ik neem aan dat u op dit moment niet kunt zeggen of u daar een zicht op hebt. Kunt u mij het antwoord bezorgen op de vraag of we een zicht hebben op het loodprobleem binnen scholen?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik sluit me ook graag aan bij deze vraag, vanuit een bezorgdheid die we allemaal delen. Het is een delicate zaak die we goed moeten opvolgen. Drinkwater is een cruciaal goed waar we heel zorgzaam mee moeten omgaan. De kwaliteit tot in het glas is belangrijk.

Minister, ik ben heel blij dat u die bezorgdheid onderschrijft. Het goed in kaart brengen en het goed opvolgen, dat zal de uitdaging zijn. En we moeten nagaan wat de meest duurzame en haalbare oplossingen zijn.

Ik wil wel even het nevenverhaal belichten. Ik hoop dat we in onze communicatie altijd heel voorzichtig en genuanceerd zijn. De kwaliteit van het drinkwater is zeer belangrijk maar heeft tot nu toe altijd goede resultaten gehad. Ik hoop dat in de volgende rapportage nog eens wordt onderstreept dat het van zeer goede en hoge kwaliteit is. We stimuleren net mensen om hun drinkbus en glas aan de kraantjes te vullen. Ik hoop dat we dat in de toekomst ook kunnen blijven doen. We moeten zorgen dat het ene debat het andere niet gaat besmetten, als ik dat woord mag gebruiken, en dat we in de communicatie altijd zeer goed genuanceerd het pijnpunt benaderen, zodat we ons glas met kraantjeswater nog durven drinken.

Minister Zuhal Demir: Ik zal de collega's Weyts en Beke vragen om de problematiek beter in kaart te brengen zodat we het goed weten. Ik krijg natuurlijk de informatie vanuit mijn diensten.

U verwijst naar de verklaring op eer. Ik versta wel dat u zegt dat het een vodge papier is en zich afvraagt of ze het wel gaan doen. Ik heb wel gezegd dat ik aan de VMM ga vragen om dat op te volgen. Welke maatregelen zijn er genomen? We kunnen ook al een staaltje nemen, want we moeten niet wachten tot het volgende jaarrapport. Ik zal dat wel kort opvolgen. Als u een andere suggestie hebt, mag u die altijd doen. Ik zou niet weten wat ik anders nog kan doen.

Hannes Anaf (sp.a): Het is op zich een zeer goede zaak om dit met verschillende ministers te bekijken en over de beleidsdomeinen heen. Dat moet absoluut gebeuren. Ik heb dat daarnet in mijn repliek willen aangeven. Het is belangrijk dat dit in kaart wordt gebracht.

Met wat u zegt over de controle ga ik helemaal akkoord, maar ik stel wel vast dat u nu niet kunt zeggen of de gebouwen die in 2018 het verbod hebben gekregen ondertussen al in orde zijn. Hopelijk kunt u dat begin december wel als we dit nog eens bespreken.

Mevrouw Rombouts, wat u zegt klopt uiteraard helemaal. Ik zal nooit betwisten dat er gigantische stappen vooruit zijn gezet en dat de kwaliteit van het drinkwater in Vlaanderen zeer goed is. Als we hierover onze bezorgdheid uiten – wat we moeten doen –, moeten we er ook telkens bij zeggen dat het in het algemeen zeer goed is gesteld met ons drinkwater. We moeten het absoluut promoten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de ontwikkeling van kernwinkelgebieden – 177 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): In de weekendkrant van De Tijd van 12 oktober stond te lezen dat er 10.000 winkels in tien jaar tijd zijn verdwenen. De winkels in de centra lopen letterlijk leeg. Er werden een aantal oorzaken naar voren geschoven, maar een ervan is de ruimtelijke ordening en het vergunningenbeleid. Grote baanwinkels en shoppingscentra aan de rand van de centra ontwrichten winkelen in het centrum en zorgen voor leegstand. In het artikel wordt het voorbeeld van Turnhout aangehaald, waar 15 procent van de winkels uit het centrum is verdwenen en er 62 procent meer winkels bij kwamen langs invalswegen.

Grote winkelcentra aan de rand van een stad of dorp zijn een echte bedreiging voor aantrekkelijke centra. Ze zuigen onze centra leeg. Ze generen ook extra mobiliteit, vooral mobiliteit die we niet echt willen, en ze nemen veel open ruimte in.

In De Standaard van 14 oktober stelt de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) dat we gewoon leegstand aan het bijbouwen zijn. Dat gaat niet alleen over grote projecten, zoals het shoppingproject in Kampenhout, maar ook over de rand van kleinere steden en gemeenten. Het vergunnen van dergelijke complexen staat lijnrecht op de principes van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV), waarin uitgegaan wordt van knooppuntbenadering.

De hele mooie principes in dat BRV stellen dat we komaf moeten maken met slecht gelegen detailhandel via een uitdoofscenario op middellange termijn. We moeten ook vermijden dat er monofunctionele winkelzones of omvorming van bedrijfszones naar monofunctionele winkelzones komen. Ondanks die mooie principes lijkt het erop dat we er niet echt goed in slagen om ze na te streven.

Minister, hebt u zicht op de evolutie van het aantal en de oppervlakte van de baanwinkels en grootschalige perifere shoppingcentra buiten de stads- en dorpskernen over de laatste tien jaar? Wat is de impact op het ruimtebeslag? Welke strategie zult u ontwikkelen om het bestaand ruimtebeslag door baanwinkels en perifere shoppingcentra af te bouwen? Zowel de Vlaamse overheid als de lokale besturen hebben een vergunningverlenende rol. Vlaanderen wil de lokale besturen meer vergunningverlenende autonomie verschaffen. Hoe zult u verder monitoren of de doelstellingen inzake kernversterking en knooppuntbenadering van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen gehaald worden?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Mevrouw Schauvliege, u weet dat de socio-economische vergunning pas sinds 1 augustus 2018 een onderdeel is geworden van de omgeving, met de inwerkingtreding van het decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid. Voordien was dit een afzonderlijke vergunning waarmee de minister van Economie zich bezighield. En voor de zesde staatshervorming in 2014 was het zelfs een federale materie.

Mijn diensten hebben via het Omgevingsloket maar zicht op de afgeleverde vergunningen sinds augustus 2018. Om een overzicht te hebben over meer dan enkel deze periode kunt u zich het beste richten tot de minister van Economie, die daar waarschijnlijk de echte cijfers over zal hebben. Ik denk wel dat het voor de cijfers van vóór de staatshervorming moeilijk zal zijn om terug te gaan tot de voorbije tien jaar.

U vroeg verder welke strategie ik zal ontwikkelen om het bestaande ruimtebeslag door baanwinkels en perifere shoppingcentra af te bouwen. Ik verwijs hiervoor naar twee belangrijke documenten. Zoals u weet, werd de strategische visie Beleidsplan Ruimte Vlaanderen goedgekeurd en keurde het Vlaams Parlement ook een decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid goed. De elementen in de strategische visie zijn afgestemd op het nieuwe decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid en gaan ook uit van een kernversterkend beleid inzake detailhandel.

Ik citeer ook uit het hoofdstuk Economie van ons regeerakkoord. "We moedigen onze steden en gemeenten aan om met de instrumenten uit het Integraal Handelsvestigingsbeleid effectief aan de slag te gaan en een eigen onderbouwde en transversale detailhandelsvisie (...) en dito plan te ontwikkelen en er consequent naar te handelen. VLAIO monitort, inventariseert en verspreidt de goede praktijken. In overleg met de ondernemersorganisaties en de VVSG zorgen we voor een evaluatie in functie van de actualisering van het decreet (...)."

Dit is een bevoegdheid van Omgeving, maar het raakt natuurlijk wel aan andere sectorale belangen en bevoegdheden, in dit geval van minister Crevits. Mijn administratie werkte nauw samen met het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) voor de opmaak van het decreet. Maar ook in andere omgevingsvraagstukken, zoals bedrijventerreinen, verloopt de samenwerking goed. Net zoals onze

administraties goed samenwerken, zal ik dat ook kunnen doen met mijn collega bevoegd voor de economie.

We blijven volledig achter de doelstellingen staan van de strategische visie en van het integraal handelsbeleid. Ik zal voor het einde van dit politieke jaar nog beleidskaders voorstellen aan de Vlaamse Regering, die de visie zal operationaliseren. In overleg met minister Crevits zal ik nagaan of er elementen zijn inzake detailhandel die verder uitgewerkt moeten worden in die beleidskaders van het BRV, en hoe deze samen functioneren met het decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid.

Voor de volledigheid wil ik nog meegeven dat, in afwachting van het BRV, vandaag nog steeds het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) geldt. Het RSV legt de planologische bevoegdheid voor baanwinkels en grootschalige detailhandel bij de provinciebesturen tot op heden. Ik zie ook wel dat een aantal provinciebesturen hier werk van maken door onderzoek te doen naar mogelijke ontsnippering en ruimtelijke concentratie van baanwinkels.

Ik verwijs naar het project 'Baanbrekend winkelen', waarin de provinciebesturen van Antwerpen en Vlaams-Brabant samen met de gemeentes Lier, Berlaar, Putte, Heist-op-den-Berg, Begijnendijk en Aarschot een toekomstige visie uittekenen voor de N10, met expliciete focus op ruimtelijke concentratie, ontsnippering, zuinig ruimtegebruik, veilige aantakkingen op de steenweg enzovoort.

U had nog een vraag over de vergunningverlenende rol van de Vlaamse overheid en de lokale besturen. Vlaanderen wil de lokale besturen inderdaad meer vergunningverlenende autonomie verschaffen.

Hoe zal ik monitoren of de doelstellingen effectief worden gehaald? We zullen de ruimte-inname blijven monitoren om zo een duidelijk zicht te hebben op de evolutie van het ruimtebeslag. Dat is ook wel nodig. Zoals u weet, bevat de strategische visie de tussentijdse doelstelling om tegen 2025 het ruimtebeslag te verminderen tot 3 hectare per dag. Ook het integraal handelsvestigingsbeleid en het planologisch beleid inzake baanwinkels zullen dit mee moeten ondersteunen. Ik zal alweer gymnastiek moeten doen. Ik moet continu zoeken naar evenwichten. Dat is hier ook het geval. Ik moet de doelstelling halen rond het verminderen van het ruimtebeslag, maar mag tegelijkertijd bepaalde belangrijke ontwikkelingskansen niet fnuiken. Misschien ben ik binnen vijf jaar een balletdanseres geworden. Ik weet het niet, maar ik zal de nodige evenwichten moeten verzekeren. *(Opmerkingen. Gelach)*

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dat het niet gemakkelijk is, beseffen wij maar al te goed. Meten is weten: dat hebben we hier al een paar keer gehoord. Het ontgoochelt mij wel een beetje dat er zelfs geen poging wordt ondernomen om een zicht te krijgen op de evoluties. Het is wel duidelijk dat het rapport waar De Tijd naar verwijst, dit heeft onderzocht. Er wordt heel duidelijk aangegeven dat de vergunningverlening een heikel punt is. Het resultaat dat we nu boeken, strookt niet met wat Vlaanderen eigenlijk wil en waar het naartoe wil als het gaat over kernversterking en knooppuntbenadering.

Het is echt wel nodig om daar grondig onderzoek naar te doen en te kijken wat er gebeurd is, hoe de vergunningen verleend zijn, waar we onze doelstellingen wel benaderen en waar niet. Dat moet onderwerp worden van een grondige analyse om onze strategie bij te stellen. Ik begrijp dat dit tot de bevoegdheid behoort van twee ministers, maar het lijkt mij zeer belangrijk dat we daar samen sporen en zorgen dat we elkaar daarin versterken, want anders zult u de doelstelling van de 3 hectare ruimtebeslag tegen 2025 zeker niet halen.

Mijn vraag blijft om dit ernstig te onderzoeken en de evoluties mee in kaart te brengen. Ik zou heel graag de cijfers van 2018 willen horen die u wel heeft. Ik zal zeker aan minister Crevits de vraag stellen om de cijfers van de jaren daarvoor op tafel te leggen, zodat we dit kunnen opvolgen. Dit lijkt mij een zeer essentieel onderdeel van ons ruimtelijk beleid te zijn.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp.a): Ik wil de vraag voor meer lokale tools om meer mee te kunnen spelen in de vergunningverlening onderstrepen.

Mevrouw Schauvliege had het over de situatie van de stad Turnhout en dan voel ik me altijd persoonlijk aangesproken. In 2004-2005 is het Ruimtelijk Structuurplan aangepast. Toen is de stad Turnhout – waarin ik op dat moment zelf nog niet politiek actief was – zwaar in protest gegaan tegen een hele zone die aan de belangrijke ontsluitingsweg richting autosnelweg lag. Die zou helemaal tot een groot-schalige kleinhandelszone worden omgevormd. Het toenmalig stadsbestuur heeft ervoor gewaarschuwd dat dit zou leiden tot verkeersopstoppen, maar ook dat ons handelscentrum leeggezogen zou worden als gevolg van de baanwinkels. Het Ruimtelijk Structuurplan is toch in die zin aangepast. Het stadsbestuur heeft dan systematisch bij elke aanvraag protest aangetekend, is in beroep gegaan, maar ze zijn er toch allemaal gekomen omdat het zo in het Ruimtelijk Structuurplan stond. Als lokaal bestuurder krijg je dat niet uitgelegd, want iedereen denkt dat het de schuld is van het stadsbestuur. Het stadsbestuur heeft echter te weinig in handen om dit effectief tegen te houden. Ik wil daarom de vraag voor meer lokale autonomie mee onderstrepen.

Minister Zuhal Demir: Ik heb iets misschien te weinig onderlijnd. Het BRV is niet enkel een project van de Vlaamse Regering; daar zijn ook vele partners, zoals lokale besturen, bij betrokken. Zij blijven nodig om de doelstellingen te bereiken en ze hebben ook de instrumenten. Ik wil onderlijnen dat ze die tools hebben. Deze zitten in het decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid. Ze kunnen daarmee dus aan de slag. Ik zie dat bepaalde gemeentes dat ook al doen. Dus, hierbij een pleidooi daarvoor.

Ik begrijp ook de bezorgdheid met betrekking tot ruimtebeslag, maar zoals gezegd zullen we dit monitoren en zullen we de kaders wijzigen. Uw bezorgdheid is ook mijn bezorgdheid. We zullen het minutieus moeten monitoren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.